

Lesbrief
HELD

Door Theatergroep Heldhaftig
Een voorstelling voor de onderbouw.

Inhoudsopgave

0. Naar het theater gaan.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Het verhaal.....	6
3. Thema's.....	7
4. Speloefeningen.....	9
5. Knutselopdrachten.....	11
6. Poppen maken	13
7. Kijkdozen.....	14
8. Heldenverhalen.....	16
9. Kleurplaat.....	17

0. Naar het theater gaan

Als je het theater binnenkomt, dat kan in een echte theaterzaal zijn, of in een zaal van de school die omgetoverd is tot een theaterzaal, dan hangt er al een bepaalde sfeer in de zaal. Dat komt door het licht dat er brandt, het decor dat er staat en de acteurs die je verwelkomen. Vanaf het moment dat je binnenstapt is het theater al begonnen. Geef jezelf de mogelijkheid om die speciale sfeer in te ademen en ga zo rustig mogelijk naar je plaats op de stoel of de bank. Het is de bedoeling dat je hier de hele voorstelling zal zitten (en dat duurt toch een klein uurtje). Dus zorg er zeker voor dat je op voorhand naar het toilet bent geweest, zodat je niet net het spannendste deel zal missen omdat je naar het toilet moet.

Als iedereen er is, kan het beginnen, niet schrikken of roepen als het zaallicht uitgaat. Dan hoef je alleen nog maar te genieten. Luister goed, dan ben je meteen mee in de wereld van het verhaal. Soms worden er dingen gevraagd, dan mag je uiteraard mee antwoord geven of mee zingen, ... maar dan moet het weer snel stil worden, zodat je het verhaal van de voorstelling goed kunt horen en meebeleven.

1. Inleiding

Deze lesbrief is bedoeld als begeleidend schrijven bij de voorstelling **Held** van Theatergroep Heldhaftig. Het is in de eerste plaats een brief voor leerkrachten en begeleiders om actief met het verhaal en met het vertellen aan de slag te gaan. Het bekijken van de voorstelling is op zich al een heel leerrijke ervaring voor de leerlingen, door de kennismaking met theater, de ervaring van een **beeldend verhaal** en door de inhoudelijke aspecten. Het werken met deze brief kan de ervaring nog rijker maken.

Ter voorbereiding op de voorstelling

We gaan in deze lesbrief in op het begrip 'held'. Wat is een held? Wie is een held? *Waarom* is iemand een held? Wie is een held op school? En thuis?

Groot- klein, de theatermakers spelen graag met verhoudingen en tegenstellingen, en hier willen we de kinderen graag meenemen.

De spelers gebruiken kijkdozen en lappen om het verhaal te vertellen. Lappen? Ja, want de voorstelling begint in een wasserij. Voor het jubileum hebben Mart en Art, die in de wasserij werken, een verhaal bedacht en maken ze van hun wasserij een enorme kijkdoos.

De thema's zijn: **Heldendom, vriendschap en in actie komen**

Bij elk van deze thema's is er een beschrijving met informatie en zijn er opdrachten.

De opdrachten sluiten aan bij de kerndoelen oriëntatie op jezelf en de wereld. En zoals altijd is Heldhaftig bezig met het vergroten van de creativiteit van kinderen.

De taal in deze brief is deels aangepast aan de taal van de leerlingen, maar vooral willen we dat de oefeningen en suggesties zo helder mogelijk zijn. Als er tijdens het werken van jullie kant nog tips zijn om nog meer met het verhaal te doen, dan horen we die ideeën graag. Misschien kunnen ze opgenomen worden in een nieuwe, aangepaste versie van deze lesbrief.

We wensen jullie veel plezier met de voorstelling en met de voorbereiding en/of evaluatie.

Theatergroep Heldhaftig

Theatergroep Heldhaftig bestaat uit Arthur Geesing en Martin Soeters. Ze maken al vele jaren jeugdtheater en dan vooral met poppen.

Verwondering. Verbazing. Blijdschap. Fantasie. Overpeinzingen. Plezier.

Dat wil Theatergroep Heldhaftig oproepen bij kinderen. En wel in die mate dat iedereen na het zien van een voorstelling ook theater wil maken.

Arthur Geesing maakte eerder o.a. **Wolfje** en prachtige voorstellingen zonder tekst voor Asielzoekerscentra, met het theatergezelschap *Het Wolken theater*.

Martin Soeters speelt al jaren in het theater en op televisie **Raaf** uit het schooltelevisie-programma 'Huisje, Boompje, Beestje'. Ook speelt hij in theaters en op scholen de poppentheatervoorstelling **Ik kom je opeten** (4+), gebaseerd op het gelijknamige prentenboek van Tony Ross.

Meer informatie: www.heldhaftig.nu | Boeking: www.theaterbureauafrijns.nl

2. Het Verhaal

Held is een theatervoorstelling met poppen en acteurs. Over een ezel die per ongeluk een held wordt. De setting is een bos, de personages zijn dieren.

Art en Mart werken in een wasserij. Hun klanten zijn vooral hotels waarvoor ze grote lakens schoonmaken. De wasserij bestaat 75 jaar, en dat moet gevierd worden! Dus maken ze een voorstelling voor hun klanten. Hierbij gebruiken ze de lakens. En was-kijk-dozen, of zijn het kijk-was-dozen? Ze houden van knutselen. En het verhaal dat zij vertellen is dat van Ezel.

Wanneer Ezel bezoek krijgt van Vlo gaat hij voor het eerst zijn wei uit. Dat is voor hem een grote stap: Hij is behoorlijk bang voor de geluiden die uit het bos komen.

Maar zoals Vlo zegt: ***Als je niets doet, gebeurt er ook niets.***

Samen vallen ze letterlijk het bos in en Ezel doet hierdoor per ongeluk enkele heldendaden: De appel schiet uit de keel van Everzwijn, hij stoot de bijenkorf in de schaduw (en daarmee uit de volle zon) en ze botsen als laatste ook nog tegen een boom waardoor een ei van Vogel uit het nest valt. Gelukkig vangt Wezel het op.

Everzwijn denkt echter dat Ezel de redding deed en roept hém uit tot **Held**.

Dat vindt Ezel wel wat, aandacht van de andere dieren. Maar dan vraagt Everzwijn hem om de Nachtwozens te verdrijven. Zij zijn het die de enge geluiden maken en alle dieren zijn doodsbang voor hen: Ze hebben een paar poten van Duizendpoot afgehapt en een lieveheersbeestje is helemaal blauw! Held zijn is dus niet altijd leuk! Schoorvoetend gaan Ezel en Vlo op pad.

Wezel is ondertussen behoorlijk boos dat niemand ooit de goede dingen ziet die hij doet. Want hij redde niet alleen het ei, nee al jaren doet hij van alles. Als Schildpad weer eens omkukelt, wie zet hem dan overeind? En wie redde de kleine mol toen hij bijna in het ravijn viel? Hij, Wezel, niet die Ezel.

Wezel zal die Ezel wel eens laten schrikken!

Alleen loopt dat vervelend af als Ezel in het water terecht komt. Gelukkig redt Wezel Ezel en daarna redt Ezel Wezel. Dat doet toch wel iets met hen beide. En Vlo is weg. De Nachtwezens hebben hem. Daardoor gaan Ezel en Wezel samen op pad om hem te redden.

In een spannende finale komen ze erachter dat niet alles is wat het lijkt. En dat heldendom niet alleen een kwestie van sterk, slim of stoer zijn is, maar juist ook iets durven dat je eigenlijk eng vindt. En ze ontdekken dat wanneer je niets doet, er inderdaad niets gebeurt.

3. Oefeningen om de thema's te verdiepen of je er door te laten inspireren. In bijvoorbeeld een kringgesprek

In de voorstelling *Held* spelen dus de thema's: heldendom, vriendschap en in actie komen een rol.

We geven in deze alinea's een opzet om voor- en/of achteraf mee aan de slag te gaan. Sommige leerkrachten werken graag in een kringgesprek en anderen kiezen liever een actieve vorm met opdrachtjes die je als groepje maakt. Kies die vorm die het beste past voor jouw groep.

Wij richten ons hier op een aantal vragen die passen bij het verhaal en die de belevingswereld van de kinderen hierover zou kunnen vergroten.

- Held

Wanneer is iemand een held? Wat moet je doen om een held te zijn?

Stel dat je iemand moet redden om een held te zijn, wie of wat zou dat zijn? Een mens? Een kat, een hond? Je moeder of vader? Een gebouw? De wereld? Alle olifanten? Een bos? Jou? Iedereen heeft weleens iets of iemand gered en hoe deed je dat dan?

Vertel of teken wat je gered hebt.

- Superhelden

Superhelden zijn helden met speciale krachten. Ze hebben vaak maskers en heldenkleding. Dat is om te verbergen wie ze zijn maar ook nog ergens

anders om; met een masker op ben je even iemand anders. Daardoor durf je vaak meer.

Wanneer vond jij jezelf een held terwijl niemand het door had?

Vertel of teken hoe je eigen heldenkleding er uit zou zien.

Onderaan de lesbrief staat een kleurplaat met de dieren en maskers van de voorstelling.

- Gedrag

Kan je ook Held worden door een gebaar, je gedrag oftewel door hoe je doet? Bijvoorbeeld doordat je voor iemand opkomt als hij of zij gepest wordt?

Vertel elkaar het liefste wat je ooit gedaan hebt.

- Vriendschap

Mart en Art zijn broers en óók vrienden. Zij eten vaak samen, en vragen elkaar dingen als ze iets niet weten en ze komen voor elkaar op.

Ezel en wezel worden ook vrienden en dit is omdat ze samen iets gaan doen voor iemand die ze aardig vinden.

Vlo en Ezel willen graag hetzelfde bereiken: optreden voor veel publiek en dat creëert voor hen vriendschap.

Wat vind jij vriendschap?

Wat doe jij het liefst met je vrienden? (Spelen? Tekenend? Zwemmen?)

Weet je nog hoe je vrienden geworden bent? (Buren? Zelfde sport? Naast je in de klas?) Hoelang al?

Ben je dan altijd aardig of maak je ook wel eens ruzie?

Maak je dat dan ook weer goed en hoe doe je dat dan?

- In actie komen: Ezel staat in de wei en hoort: als je niks doet gebeurt er ook niks

Groep 1-2

Voor hen is dit een wat abstract begrip, maar je kan ze wel spelletjes laten doen: als je met iemand wil spelen, vraag je dat ook? Of wacht je af? Of voor de verjaardag? Hoe krijg jij een koekje van je moeder? Krijg je dat vanzelf of helpt het ook als je het vraagt? En als je dan heel erg lief bent, krijg je er dan misschien meer?

Groep 3-4

Wat is dat, in actie komen?

Weet jij wat dat betekent? Waarvoor zou jij in actie willen komen?

Als het raam open staat, en de regen komt naar binnen, en valt op de computer van de juf, dan doe je toch gauw het raam dicht? Dat doe je eigenlijk zonder na te denken. En toch vindt de juf je dan vast een held. Of doe je altijd iets en gebeurt er dus altijd iets?

Heb je ook wel eens een hele tijd niks gedaan? En wat gebeurde er toen?

4. Speloefeningen:

In oplopende graad van moeilijkheid

1. Ga in een kring staan en bedenk in je hoofd wie voor jou een held is. Één iemand begint en klapt in zijn handen richting iemand anders en zegt zijn held bijv: mijn moeder, Wicki of de juf. Die ander herhaalt die held en zegt dan zijn held richting iemand anders.

Iedereen moet aan de beurt komen.

Daarna of tussendoor is het leuk om te vragen waarom dat de held is van het kind.

Ps. Ook juffen, ouders en meesters aanwezig doen mee :)

2. Raad de held.

-Neem een bekende held in je hoofd en beeld deze uit. De anderen raden

-Iedereen mag vragen stellen en jij mag alleen ja of nee zeggen totdat de held geraden wordt. Bijv : ben ik een jongen? Kan ik vliegen? Zo ja ben ik dan mijn vader?

-Sta in een kringetje. Als je vriend(in) je held zou zijn wat is dan zijn of haar beste eigenschap? Maak dat groter en fluister dat in het oor naast je. Wat is daarvan geworden bij de laatste persoon? Bijv. Vriendin is aardig: superkracht is iedereen aan het glimlachen maken als ze voorbij komt.

Dit kan in een grotere groep maar ook in kleine groepjes terwijl je de opdracht laat rouleren.

3. de meeste helden houden wel van een beetje **aandacht**.

Iedereen is na elkaar een held. Sta op en maak een eigen *gebaar* en/of een *geluid* dat bij jou als held past. De rest de doet degene dan na. *Alles* is goed. Bedenk dat het na te doen moet zijn en dat iedereen het kan zien, horen en verstaan.

5. Knutselopdrachten (na het zien van de voorstelling)

1. Activiteit in groepjes van 3 - 5 leerlingen: In de voorstelling maken de acteurs van **lappen** verschillende plekken. Kunnen jullie dat ook?

Boom van lappen

Maak een tekening van een plek waar je naartoe wilt in de natuur.

Bijvoorbeeld:

In een bos

Aan riviertje

In de duinen

Een grot

Neem nu een grote *doek* of *deken* en kijk of je daarmee die plek kan maken.

Tips:

- neem een niet al te zware doek
- zorg voor een tafel of een klimrek en genoeg knijpers om je doek mee vast te maken.
- Breid het uit met blaadje, grasjes, stenen in de rivier.

2. Individuele activiteit: In de voorstelling zit een **geknutselde foto**.

Je kan zelf ook een eigen foto knutselen.

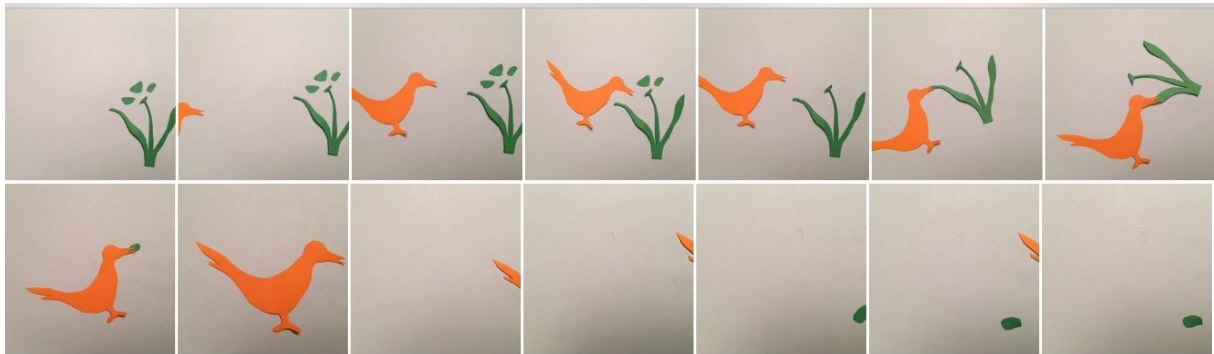
Knip of scheur uit weekbladen allerlei dingen die je leuk of mooi vindt. Een persoon of dier of voorwerp. Plak

deze zelf mooi op een A-viertje. Waarom heb je deze dingen/personen uitgekozen?

3. In de voorstelling zit een witte Ezel op een wolk en valt in het water. Met zelf uitgeknipte poppetjes kan je zelf ook iets maken.

Knip een poppetje en leg het op een effen ondergrond en maak er een **foto** van. Verschuif het poppetje telkens een beetje en ga dan snel van links naar rechts door je **fotoboekje**, dan lijkt het net alsof het poppetje loopt of vliegt. Misschien kan het wel op het digibord. Kijk maar hieronder:

6. Poppen maken uit alledaagse dingen

1. Neem een oude doek, bijvoorbeeld een theedoek of een oud laken zoals in de voorstelling en maak er een pop van. Bijvoorbeeld: leg een knoop in de theedoek met als uiteinde een neus en plak er twee oogjes op.

2. Neem een washandje. Maak een gaatje in het washandje, plak er 2 oogjes op en je kan je vinger er doorheen steken als neus.

Je kan ook van een pingpongballetje, een piepschuimballetje, een prop zilverfolie of iets dergelijks een hoofdje maken.

3. Sokpop

Neem een sok, plak er oogjes, neus, oren, haren, horentjes of wat je wilt op.

Stop er een stukje karton in om een mond te creëren.

7. Maak je eigen wereld met kijkdozen

In de voorstelling worden de verschillende scènes weergegeven in kijkdozen.

Hoe maak je een kijkdoos?

Vraag een lege schoendoos. Of elke andere doos die er te vinden is.

Stap 1

Bedenk waar je wilt dat je publiek naar gaat kijken. Ezel gaat bijvoorbeeld naar het bos. Teken dan bomen en struiken en bloemen en wat je nog meer in een bos vindt. Knip ze uit. Welke dieren kun je tekenen? Knip ze uit en zorg voor een extra stripje papier onder de dieren om ze te plakken.

Tekening van onze: Onderwater-kijkdoos:

Stap 2

Plak alles in de doos. Gat in de doos en kijken maar. Is het te donker? Dan kun je het deksel of de bovenkant van de doos weghalen en een stuk crêpepapier erop plakken. Daar komt meer licht doorheen. De kleur van het papier verandert de kijkdoos.

Stap 3

De buitenkant kun je ook versieren.

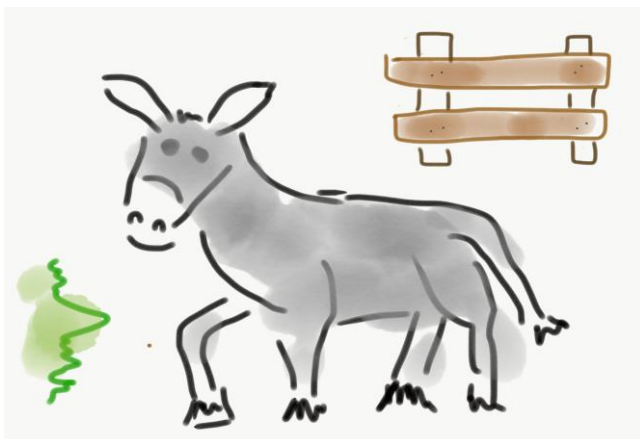
Stap 4

Je kunt het zelfs nog moeilijker maken. Bedenk met een groepje een klein verhaaltje. Op welke plaatsen gebeurt het allemaal? Van elke plaats maak je een kijkdoos. Zet de dozen achter elkaar en laat de andere groepjes kijken.

Opengeklapte kijkdoos met de wei van Ezel.

Op een tekening ziet dat er ongeveer zo uit:

8. Voorbeelden van helden en boeken over helden.

Superman

Spiderman

Maar ook:

Dolfje Weerwolfje

Pluk van de Petteflet

Pipi Langkous

Kikker

Nijntje

Donald Duck

Ze zijn helden en toch allemaal anders.

Wat maakt hen tot helden?

9. Kleurplaat en:

-Welk masker hoort bij welke held? Trek een lijn daartussen.

-Maak een - - - - streepjeslijn tussen de helden.

..

Dan verschijnt er in het midden een

....

